Nyårsnummer.

N:r 1
1905

Brand

10 öre

Illustrerad Socialistisk Tidning.

ORGAN FÖR SOCIALISTISKA UNGDOMSFÖRBUNDET.

A.-B. Arb. Tryckeri, Sthlm 1904

Innehåll:

Henrik Ibsen (med porträtt). — **Ett nytt släkte.** — **Socialisternas marsch.** — **Julottan.** — **Domela Nieuvenhuis.** — **Gnistor.** — **Krig.** Dikt. — **Strejkoffren i Norrköping** (med två porträtt). — **Historien om den stygga lilla gossen.** Humoresk. — **Svenska akademien,** (med porträtt). — **Felfinnaren - feltagaren.** — **Från klubbarna.** m. m.

Henrik Ibsen.

Ser han icke ut som ett retadt kungsdjur? Det är något fint och mjukt öfver hans drag, men så ilsket bestämdt: Kom mig inte för nära . . .

»Jag är jag och hela världen är min egendom», det finns väl knappast någon modärn diktare, som så fiestått och så hänsynslöst omfattat dessa Max Stirners ord. Att komma bort från det gamla statssystemet, hvilket gör oss alla till kuggar i det stora maskineriet, det är den kärnaste dröm, Ibsen bygger i sin fantasis rika skapelser. Var dig själf! är hans varmaste maning. Som en röd tråd går den genom snart sagdt alla hans dramer. Ibsen är individualist, anarkist i ordets fulla bemärkelse.

Han varnar för »akkordens aand», detta kännemärke för vår tids politiker och »radikala» kälkborgare. Han visar, hur Aslaksen, moderationens representant, den stora enkligheten, kan spela »folkets», majoritetens ficur-roll just genom sin vingelpolitik. Moderation, det är alla krypares lösen.

»Frihet, jämlikhet och broderskap äro icke nu samma begrepp, som de voro i guillotinens dagar», skrifver Henrik Ibsen i ett bref till Georg Brandes, — »men det är sannt, att politikerna icke fatta detta, och därför hatar jag dem. Dessa människor önska blott partiella revolutioner, revolutioner i de yttre formerna, i politiken. Men sådant är ju rena bagateller. Det finns endast ett, som hjälper: att revolutionera sinnena. Undergräf statsbegreppet, uppställ frivilligheten och det andligen besläktade som det enda afgörande för en sammanslutning, det är början till en frihet, som är något värd.»

Att revolutionera sinnena, det är att undergräfva alla gamla fördomar, de där slentrianen håller vid lif och hvarpå auktoritetens välde hvilar. Emot dem är det också, som Ibsen i sina djuptänkta, strängt logiska, ofta satiriska samhällsskildringar hänsynslöst anställer härgång.

I korthet måste här äfven nämnas några ord om hans lif. Henrik Ibsen, den främste bland alla nordens skalder, har väl för alltid nedlagt sin penna. Men hvilken rik diktareverksamhet har han icke att se tillbaka på!

Ibsen föddes den 20 mars 1828 i Skien. Hans ungdom förflöt på lifvets skuggsida; mot ekonomiskt betryck fick han länge kämpa. Han var 40 år, innan han lyckades uppnå en erkänd plats i sitt hemlands litteratur. Men strax slog han då också igenom öfver hela norden och har till sist af hela den civiliserade världen hälsats såsom en af litteraturens största och mäktigaste andar. Det är ej endast hans radikala grepp på ämnena, utan ock den genomarbetade, konstnärliga formen, som tjusat vår tids bildade och skönhetsträngtande.

Redaktör: ***Hinke Bergegren.***

Ett nytt släkte.

Af

Wile.

I.

Låtom oss tänka oss, att vi efter ett förfärligt skeppsbrott blefvo helt omedvetet försatta på en ö i stora oceanen. Då vi kommit till besinning skulle vår första åtgärd vara, att söka efter människor.

Vi upptäckte blommor af tusen olika arter i sin skönaste fägring. Vi sågo hela skogar af idel fruktbärande träd, där vi njöto af de utsöktaste rariteter.

Rundt omkring oss vimlade det af lif och rörelse från en onämnbar mångfald af djur, från fula och ohyggliga alligatorer till ståtliga och vackra gazeller, giraffer m. fl. Med andra ord en fauna och flora, som i yppighet och rikedom öfvergår all beskrifning.

Ett paradis, som icke saknade den listiga ormen, men väl de »fallna» människorna. Den dåraktiga tanken, att göra oss till suverän öfver de vilda djuren, att exploatera naturrikedomarne för eget bruk, öfvergåfve vi snart mot tanken på möjligheten att finna människor. Alltså öfvergåfvo vi »paradiset», för att ge oss ut på spaning efter det vi lidelsefullt åstundade att kunna finna, nämligen någon af vårt eget släkte.

Vi gingo genom brännande öknar, genom sumpiga träsk och vilda skogar.

Slutligen kröntes vår spaning med framgång. Långt borta vid en flod sågo vi ett slags människor, som, mycket olika oss, egentligen endast väckte vår afsky. Det var grottmänniskor, hvars lefnadssätt och vanor mycket närmade sig djurens. Men hade vi en gång funnit människor, så var det väl ingen omöjlighet att finna flera af olika raser, olika lefnadssätt och vanor.

Vi fortsatte och snart upptäckte vi andra raser, svarta, röda och gula. De hade afskilt sig från hvarandra i grupper och stammar, som lågo i ständig fäjd med hvarandra om äganderätten till villebråden, frukten och vattnet.

Somliga af dem voro bofasta, andra irrade omkring. De voro i motsatts till grottmänniskorna religiösa och dyrkade än fetischer, än lefvande väsen; men de voro också krigiska, fiendtliga mot andra, som icke tillhörde samma ras eller icke samma stam, med samma höfding. Deras lefnadssätt och ständiga stridslusta föreföll oss motbjudande och grym. Vi sökte andra människor och träffade snart på hela folkslag med ordnade samhällen, bestående af millioner individer med moraliska och sedliga begrepp, med pagoder och religion. Med pelarhelgon som lefde uteslutande för sin lära och tro på Konfutse, Budda, Zoroaster m. fl.

Vi sågo självplågande fakirer och muselmän, som lefde ett asketiskt och tillbakadraget lif för att värdigt bereda sig till döden och ett lif därefter.

Men vi sågo mera nöd, mera elände i detta religiösa samhälle än vi förut sett hos de vilda folkslagen. Detta kom oss att tänka: Ännu måste det finnas människor med högre begrepp, än hvad vi hittills träffat. Vi frågade dessa människor om det ej fanns andra folk med samhälleliga förhållanden. De visade oss till västern, där bodde de hvita och kristna. Vi lämnade gulingarne och gingo för att söka — barbarerna.

Här sågo vi ett folk med hög kultur. Vetenskap, konst och uppfinningar stodo i sin blomstring. Det var den hvita rasen, och efter ett flyktigt påseende trodde vi att vi funnit människorna i högsta fulländning. Vi sågo människornas storverk och vår förtjusning stegrades. Nu hade vi ändtligen funnit idealet för mänsklig tillvaro.

Men äfven den vackraste medalj har sin frånsida. Hittills hade vi endast ytligt betraktat den hvita rasens kultur. Vi hade sett de ståtliga slotten med sin lyx. Vi hade sett de skyhöga templen, hvilka genom sin yttre imponerande höjd vore ett tecken till, att därinne förkunnades en religion, upphöjd öfver alla andra religioner. Det var kristendomen, de hvitas religion.

Så sågo vi påfvar, biskopar, präster och munkar. Helgon- och madonnabilder, till hvilka millioner människor vallfärdade för att kyssa den kalla marmorn, och då föreföll oss äfven den hvita rasen ynklig och naiv.

Det fanns några, som kallade sig kejsare och kungar, löjligt utstyrda och omgifna af en här beväpnade människor, utklädda i brokigt färgade bandstumpar. De förnämsta af dessa kallades generaler och voro utstoffererade med stjärnor på bröstet och färgade hästsvansar på hufvudet. Hela denna samling kallades militärer. Och kejsarne, kungarne hade begränsat vissa områden af jorden, öfver hvilka de med sina militärers hjälp regerade.

Vi voro trötta på denna stat, denna utomordentliga lyx. Vi hade sett de härliga palatsen, de gyllene gemaken och vi frågade oss själfva: hvarifrån kommer all denna härlighet?

Då fingo vi se en oerhörd massa människor, somliga komma upp ifrån jordens innandöme med ädla metaller, kostliga klenoder, andra från stora fabriker med de vackraste tyger, och åter andra drogo fram jordens produkter, de läckraste frukter, och beredde dem till välsmakande rätter. Men just de, som släpade fram allt detta, de fingo mycket litet af frukterna. De, som tillverkade tygerna, de hade knappast kläder till skydd mot kölden. Och alla jordens frambragta frukter låstes sorgfälligt in i stora förråd, dit endast ett mindretal hade tillträde. Vi kommo snart underfund med, att de, som byggt de ståtliga slotten, de voro själfva husvilla. De som tillverkade de vackra tygerna, de voro nästan nakna; och de, som frambringade jordens produkter, de höllo på att ömkeligen omkomma af svält och nöd.

Likväl voro dessa af samma ras, som de, hvilka bodde i gemaken. De voro endast vanställda af öfveransträngning och umbäranden. Då vi uttryckte vår förvåning öfver en sådan sakernas ordning, fingo vi följande svar:

För många tusen år sedan var en hög man ägare till hela ön. Han lämnade den åt det fåtal människor, som då lefde, med uttrycklig tillsägelse, att alla skulle ha sin utkomst af de naturrikedomar, som funnos, och att ingen behöfde lida nöd. Sedan reste han bort och har aldrig mera hörts af. Då ingen visste hvem han var, kallades han allmänt gud. Det dröjde icke länge förrän människorna började tyrannisera hvarandra. Några, som voro de starkare och visaste, gjorde andra till slafvar och njöto frukterna af deras arbete. Så hade det fortgått i årtusenden. En gång, påstods det, hade ägaren sändt sin son för att ordna och ställa till rätta, men han blef dödad och hängd för det han ville införa broderskap och jämlikhet. Sedan dess hade åter årtusenden förflutit och nu var det icke nog med att den förtryckta delen af människorna fick släpa och svälta, utan de voro genom lagar och författningar tvingade att också försvara sina förtryckare. De sändes ut i tusental, i hundratusental, i millioner, att på det grymmaste sätt slakta och förgöra hvarandra, utan att de visste hvarför. Kejsarne, kungarne och de, som regerade, ville det. De arma offren trodde, att det var den gamle ägarens vilja. Man inbillade dem, att de skulle tro på honom, på den upphängde, och så skulle de få det riktigt bra efter döden. Prästerna visade dem bilder och beläten, och de trodde, stredo och ledo . . .

Vi hade sett nog, och vi frågade oss: *Finns det ingen högre ras af människor?*

Svält i ro.

Då Roosevelt (uttalas: rosvält), den amerikanska imperialismens och militarismens och på samma gång det amerikanska fredshyckleriets man, lyckades blifva omvald till president, riktade signaturen *Ivar* till den stora republikens proletärer följande ironiska lilla kväde, som strax efter presidentvalet stod att läsa i den svensk-amerikanska socialistiska tidningen »Arbetaren»:

Ja, Ro-svält är omvald, så svält nu i ro
Du arbetets son i ditt torftiga bo.
Helt säkert du vinner som förr, proletär,
De skönaste lagrar som svältkonstnär.

När magen sig närmar din ryggrad så vek
Och du känner lukten af välståndets stek,
Betänk hvilken ära dig vederfars då,
När lukten af steken man låter dig få.

När fåfängt du väntar att verkstadens dörr
För dig måtte öppnas, så vet att som förr
Vid himmelska porten än står Sankte-Per
Och insläpper alla som utestängts här.

Så hurra och jubla och fröjda dig nu.
I ro svält hvar vecka i dagarne sju;
Ty nu, när du får hvad du röstade för,
Så är det ju klart att du nöjd vara bör.

Socialisternas marsch.

På Arlöfsklubbens tvåårsfest, söndagen den 13 nov., erinrade redaktör Johan Pihlman i ett entusiastiskt och lifligt mottaget föredrag om, att innan arbetarna i Sverige började använda »Arbetets söner» och »Internationalen» såsom sina sånger, sjöngs det en sång som hette »Socialisternas marsch».

Det stod i denna: »Snart dagas det, bröder! Det ljusnar i öst». Sången sjöngs med glädje och entusiasm och många hjärta klappade för den dag, då en ljusare tid skulle uppgå för mänskligheten.

Men det har blifvit missräkningar; vi hafva traskat länge, men målet synes ej för våra ögon. Socialisterna hafva gått den breda vägen; de hade ej vågat fortsätta på den smala, den väg som Karl Marx i Tyskland och August Palm i Sverige en gång utstakat. Den vägen tycktes blifva allt för besvärlig, därför hade vår rörelse gått i en ring, i stället för att gå rakt mot målet.

Vi hafva i vår fackföreningsrörelse tänkt alltför mycket på magens kraf, och under tiden glömt det idéela, själens behof. Vi hafva blifvit kooperatörer, deltaga i val och dylikt, men försumma det väsentligaste, nämligen utbredandet af våra idéer.

Vi stå för närvarande vid skiljovägen. Ungdomens lösen måste därför blifva: »Sätt maskinen i gång». Framåt måste det gå, oaktadt det just nu ej ser så lofvande ut. Vi hafva kommit dithän, att när en talare i ett föredrag slår ned på prästernas regemente, uppträder mot militarismen eller kallar kapitalisterna för blodsugare, då heter det, att talet ej är »fint», att det kan störa folkets religiösa och fosterländska känslor.

Och arbetarna själfva lägga ut den ena slanten efter den andra på kapitalisternas tidningar, för att få läsa telegrammen om, hur japanerna döda ryssar eller tvärtom, och för hvarje gång ryssarna lida ett nederlag, så jubla vi.

Hvarför jubla vi? Äro ej dessa ryssar, som piskas emot österns folk, våra bröder, hvilka liksom vi sträfva efter upplysning och högre kultur? Jo, för visso.

Mikadons små gulingar däremot, hvilka med fanatisk ifver storma emot kanongapen, kunna ej kallas för kulturfolk. Ett folk, som sträfvar efter en högre kultur, går ej godvilligt ut att mörda sina bröder i ett annat land. Ryssarna göra annorlunda; de tillställa demonstrationer och upplopp vid utkommenderingarna till kriget, blott för att slippa att komma med. Det är ej det tsaristiska och absolutistiska Ryssland vi kunna eller vilja taga i försvar, men väl det ryska folket, detta folk som offrat så mycket för revolutionens idéer.

Så länge vi jubla öfver krigets förbannelse, kunna vi ej tänka på broderskap och fred. Vi måste därför gå den väg, ungsocialisterna slagit in på: bort med all militarism. Den, som begagnar geväret för att mörda sin broder, han är en mördare och ingenting annat. Först då militären är afskaffad, kunna regenterna ej längre tillställa krig och blodbad. Och vi kunna då lättare göra en revolution utan att blod behöfver flyta. Det skall nämligen blifva omöjligt för den lilla hop, som nu behärskar vårt samhälle, att utan militär upprätthålla sitt herravälde. Det skall blifva de många, hela folket, som skall öfvertaga samhällets ledning . . .

Föredragshållaren öfvergick därefter att tala om socialisternas ställning till religionsfrågan, därvid betonande, att t. ex. den kristna religionen har alstrat så mycket hat, så mycket förtryck och så mycket mördande under alla tider och bland alla folk, att vi måste afsky den, vi måste bekämpa den. Att säga, det religionen är en privatsak, som ingen får röra vid, vore detsamma som att säga, att det är en privatsak att tillhöra en fackförening. Vi måste hafva rättighet att strida emot prästadömet! Titta blott på landsbygden, hvilket välde prästerna och de frireligiösa utöfva. Är det en strejk eller lockout, då träffa vi alltid dessa, som kalla sig för guds barn, såsom förrädare emot sin egen klass. Vi måste resa oss mot allt förtryck, det må så komma från präster eller waldenströmmare.

Vi, som äro socialister och vilja skapa lycka åt alla på jorden, behöfva ej några hägrande löften på andra sidan grafven, och ej heller någon frälsare. Vi tro ej att en persons död har kunnat försona all världens synder; men vi tro, att Nazaréen var en stor man, som stred emot prästerskap och förtryck; men därför tro vi ej på de dunkla myter, som prästerskapet förkunnar om denne man.

Ungsocialisterna hafva sagt detta och därför blifvit klandrade af de gamla socialdemokraterna. Men ungdomen får ej tröttna, utan borde äfven försöka att taga hand om barnen om söndagarna samt anordna lämpliga och lärorika lektioner eller föredrag för dem, för att så draga dem ifrån »läsarnes» söndagsskolor.

Barnens sinnen måste lyftas till högre och idéella ting, högre än de som i skolan inhämtas genom katekesplugg och bibelläsning. Denna bibel, som munkarna i sina hålor sammansatt så att den blifvit ett medel i folkförtryckarnas händer, tvinga läraren och prästen barnen ej allenast att lära utan äfven att tro på. De undervisa om hvad barnen *ej* skola göra, men ej hvad de *skola* göra. När sedermera barnet kommit till mogen ålder, börjar striderna mellan tro och förnuft; nu framalstras dessa slöa, degenererade varelser, som i vår tid till alltför stor del uppfylla vårt samhälle. Det talas i vår tid så mycket om folkets degeneration, men man förtiger dess djupaste orsaker.

Gif barnen en undervisning i moral och bildning, som kan stå såsom ett rättesnöre för dem i lifvet. Det kan ej en helvetes-lära och lika litet dunkla dogmer och myter göra.

Vi kunna uträtta mycket i den vägen. Men under tiden måste vi tillse, att vi komma närmare den dag, då det dagas, bröder! och det ljusnar i öst. Ungsocialisterna säga, att vi måste gå raskare framåt. Och gamla och unga måste ge dem rätt. Den socialistiska rörelsen måste gå framåt; den *får* icke stå stilla.

P. L—n.

Julottan.

Pling — plång! . . . pling — plång! . . . Malmljuden dåna öfver näjden och de kristliga fåren skumpa in i hälgedomen och bräka: »Var hälsad sköna morgonstund».

Men bland fåren har också smugit sig in en fräck och elak ulf. Det är jag.

Och medan prelaten däruppe på predikstolen idisslar sin gamla tummade predikolunta om det kristliga julskrocket, så sitter jag här nere i kyrkbänken och hädar . . .

Hör! nu berättar han med af rörelse och glögglängtan harskig strupe om Jesu öfvernaturliga födelse, om hur pilten föddes af den rena och obefläckade oskulden Maria — senare: fru Josef Jakobsson —, men jag tänker i mitt hädiska sinne, att originalet till den där Maria-legenden nog kom i sina intressanta omständigheter på det naturligaste sätt i världen.

Ty köttet är svagt och kärleken förförisk för en judisk flicka, när hon om natten är ensam med den älskade bland liljorna på marken, och månen låter cypresserna kasta djupa skuggor öfver vägen . . .

Hvad deklamerar svartrocken nu?

»... Frrrååån vå-håårrr tiiderräk-... nings bööörrr... jan haf... va de krrrist... na fiii... irrat denna dag ti... hill vååårrr ffrrrääål... sarrre hääärrr... en Jeee... su Kkrrriii... sti fö... hödelse...»

Satan till präst att ljuga!

Annars lär oss historien, att under de två första århundradena firade de kristna den 6:te januari såsom Jesu födelsedag, och först anno 354 e. K. firades den 25 december såsom denna högtid.

Men fårahjorden finner herdens lögnaktiga påstående gripande, och gråter stilla...

»Frid öfver jorden!» predikar han, »det är kristendomens bud».

Frid öfver jorden! Ha, ha, ha!

För mina ögon upprullas de af de kristna skapade religionskrigen och inkvisitionens fasansfulla dramer, där kättarna utförde hufvudrollerna och de heliga gudsmännen, svartrockarna, voro regissörer.

Hela kristenheten ser jag dela sig i sekter och förgöra hvarandra inbördes!

Till att börja med blifva sextio tusen kristna, som förneka Jesu gudom, mördade af kejsar Gratianus. Och det bara därför att Jesus, innan han dog, inte hade uppvisat ett ordentligt prästbetyg!

Ungefär tre hundra år därefter blifva en annan sekts anhängare allesammans utom en brända på ett jättebål; och senare låter kejsarinnan Theodora hänga, korsfästa, dränka eller lefvande bränna ett hundratusen af samma sekts anhängare.

»Frid öfver jorden.»

Jag ser framför mig alpernas sköna dalar och berg. Där bo i stillhet ett enkelt folk, waldenserna. Men hvad står på? Kristna banditer komma och kväfva dem med halmrök i klipphålorna, dit de flytt, slå ihjäl dem med eldbränder, flå dem lefvande, spetsa spenabarnen på gärdsgårdsstörar!

I södra Frankrikes leende näjder ser jag andra kättare, albigenserna, lefva. »Rättrogna» kristna röfvarhorder komma och härja i deras land under mer än tjugu år. Jag ser trettio tusen albigenser mördas på en enda dag, och åttio tusen vid Bezuez o. s. v.

Frankrike förlorar i dessa förföljelser sju hundratusen af sina medborgare.

Satan till kristendom!

Jag ser riddare, beväpnade med spjut och sköld, tempelherrarna, på sina korståg under två sekler lyckas släcka ut tre millioner »själar»!

I Böhmen reses ett kättarbål, hvarpå Johan Huss brännes, och därefter kommer förföljelsen mot Hieronymus af Prag, hvarvid etthundrafemtiotusen människor ljuta en förtidig död...

Prästen däruppe på predikstolen talar alltjämt om friden, som kristendomen skapar i världen. Men gräsligheterna fortfara ändock att passera revy.

Femtiotusen hugenotter ser jag under den beryktade Bartholomeinatten mördas, och strax därpå ett hundratusen i trakten af Paris.

Och se där! I det soliga Spanien jagas och nedskjutas såsom vilda djur en million mohrer.

Trettiotusen människor ser jag falla offer för inkvisitionens tortyrkamrar, galgar och kättarbål i samma land!

Hvar ligger hälvetet?

Tio tusen brännas lefvande af Torkmevada — femtio tusen mördas i Holland af Carl V — aderton tusen halshuggas, dränkas, och brännas af Alva — tolf millioner i Mexiko och Peru utrotas från jorden — fem tusen puritaner dö i England i fångenskap...

»Ljus öfver världen!» snörflar prästen.

Ja, det ljus, kristendomen tände, det var kättarbålen, hvars blodiga lågor flammade i den kristliga vantrons långa natt!

— — —

Medan den helige däruppe på predikstolen låter herrans evangelium, »lifvets vatten» — med sömndroppar i — flöda öfver de församlade fåren, sitter jag därnere i kyrkbänken och smädar.

Ofvanför det hvita altaret är upphängd den kristliga vidskepelsens bekanta skylt: korset, på hvilket hänger, ohyggligt uppspikad, den stackars religionsmakaren Jesus, som, i likhet med en Bagaas, en Deriteus, en Thudas, en Schabbathai Levi och den öfriga flocken af aspiranter på messiastiteln, fått i sitt hufvud, att han var världens frälsare. Och hvilkens sorgliga ändalykt på Golgata — med en kapitalist på ena sidan om sig och en präst på den andra — och hvilkens otroliga försvinnande kristenheten hvarje år i lögnens månad högtidlighåller med att äta kokta hönsägg.

Men för öfrigt var Jesus en tämligen fridsäll man (med sina små svagheter, naturligtvis, liksom hvarje annan människa) och jag har ingenting annat emot honom än det, att han icke var fritänkare.

Gudslakejen står ännu däruppe vid de förgyllda kerubhufvudena med vingar bakom öronen, och medan han språkar evangeliskt nonsens, sitter jag i kyrkbänken och kallgrinar och driver gäck med heliga dumheter.

Och jag ser, hur den Allra Som Kristligaste Inkvisitionens äckliga ormar kräla ut från ormboet i Rom, välsignade af påfven, och sprida sig öfver Europa, parande och ynglande sig i de med ortodoxt snusk uppfyllda kyrkorna och spyende sitt vidriga gift ut öfver landen. Och hvarhälst ett stänk af giftet faller, där flammar genast ett kättarbål upp emot himlen.

Män uppstå, som trampa på ormarnas hufvuden, men ormarna stinga dem i deras hälar. Och spy sitt gift.

Altaret där framme förvandlas till ett domarbord, och Jesus, världsalltets härskare, därofvan stiger ned från plankan, där han hängt fastnubbad i nära två tusen år utan hopp om aflösning — och således ur stånd att dirigera kosmos, hvilket följaktligen går sin egen gång, — stiger ned och sätter sig framför domarbordet och blir till *fadern*, med en mitra på hufvudet i stället för en törnekrona.

Med den ena delen af sitt ansikte skrattar han mjölk och honung åt menigheten och med den andra hånler han mot de stackars kättarna, som i en lång rad föras fram inför honom.

Altarrunden är domstolsskranket.

Framför honom på bordet ligger en stor, tjock bok med sju spännen och sju sigill (närmare omtalad i Joh. Upp.). Nu bryter han sigillen och öppnar boken, — och mina onda ögon skåda nyckeln till kristendomens sublima mystik och till gåtan om treenigheten: en gud, som var tre gudar, som var sin egen son på samma gång han var sin egen fader, och som födde sig själf.

På titelbladet stod: *Humbug*. Och på de andra ingenting...

— — —

Män hade trampat på ormarnas hufvuden.

Domarbordet där framme blir till en hög stora vedträn med en upprättstående påle i midten. Ett kättarebål alltså!

Och vid pålen är fastbunden en mänsklig gestalt: det är Arnold af Brescia, till straff för att han förnekat gud. Veden antändes och lågorna slicka den olyckliges kropp, som snart förkolnad faller samman.

Men åter flammar bålet upp, och Stefen Doliet beträder detsamma emedan han hädat gud, och på honom följa efter hvarandra Mathew Harmaunt, därför att han förnekat att Jesus är världens frälsare; Giordano Bruno, som blott beder sina plågoandar lägga mera ved på elden; läkaren Vanini, polske soldaten Casimir Leczynski — — —

Plötsligt förvandlas scenen och rummet innanför altarringen till en den ohyggligaste pinokammare, där fritänkaren Savonarola för sin tros skull torteras ihjäl...

Stearinljusen i de höga stakarna vid sidan kasta sitt fladdrande sken öfver altaret, där den kärleksfulle skrifver i den stora boken: »Frid, frid, frid öfver jorden, — men blott för de rättrogna.»

Därpå intar han sin gamla plats på skylten igen.

— — —

Pling — plång... pling — plång! Fåren strömma ut ur den af otäcka ångor uppfyllda kyrkan och skynda hem.

Och jag, den onde ulfven, går också till mitt hedniska hem, slår upp världshistorien och läser såsom juldagstäxt för min ovigda hustru och mina odöpta barn berättelserna om religionskrigen och kätteriförföljelserna till guds ära.

Einar Håkansson.

Domela Nieuwenhuis.

»Jag hoppas ingenting af parlamentarismen, just emedan jag är medlem af ett parlament, just därför att jag på alltför nära håll sett hela komedien.»

Så ofta hör man små elakheter utkastas emot socialister, som varit religiösa. Det är mycket enfaldigt. Ty det, att en person utvecklas, är intet att göra sig lustig öfver; och det *är* utveckling att lämna »den heliga tron», hvilken man uppfostrats i och därför kommit att omfatta. Däremot är den motsatta vägen, att från fritänkare bli modärn-kristen, spiritist el. d., högst obegriplig och löjlig.

Nieuwenhuis (uttalas: niwenhåjs) har kommit till det socialistiska arbetarepartiet från de religiöses läger. Ja, han har, såsom förut meddelats, t. o. m. varit protestantisk präst och var på 1870-talet modepredikanten framför alla andra.

År 1879 skedde hans »omvändelse», som naturligtvis väckte största uppseende i hela Holland. Han bröt med kyrkan och gick öfver till socialismen.

Samma år grundade han de holländska socialisternas hufvudorgan »Recht voor allen» och deltog med största ifver i såväl den muntliga som skriftliga agitationen. För att hans lands proletärer skulle få lära känna Karl Marx' underbara och grundläggande arbete »Das Kapital», utarbetade Nieuwenhuis en sammanträngd framställning däraf, »Kapital och arbete», som af många betraktas såsom den mest lyckade af alla populariseringar. Ett stort antal andra broschyrer jämte otaliga tidningsartiklar af hans hand hafva mäktigt understödt den socialistiska propagandan i Holland.

Bland dessa Nieuwenhuis' inlägg förtjänar äfven särskildt nämnas hans kritisk-historiska afhandling om »Gudsbegreppet», dels emedan den är så klar och uttömmande, dels därför att den tydligt nog visar, hur fri den förne prästen blifvit från den gamla ortodoxien. Han skildrar med otaliga exempel från historien, huru gudsbegreppet uppstått och utvecklats; han genomgår med skärpa »bevisen för guds tillvaro», och han afslutar sin lugna och likafullt så kraftiga framställning med en skildring af de fattigas ställning i det kristna samhället. Det är en broschyr, som väl förtjänade att blifva öfversatt till svenskan, liksom den finnes tolkad på flera andra språk.

Under åren 1888—91 var Nieuwenhuis medlem af den holländska riksdagen. Och då hade han ju också tillfälle att lära känna det parlamentariska bedrägeriet och inse dess minimala betydelse för ett parti, som satt såsom sin uppgift att undergräfva kapitalistsamhället och arbeta för ett socialistiskt samhälle. Så yttrade han också på den internationella arbetarekongressen i Paris 1889, rättfram och ärlig som han är: »Jag hoppas ingenting af parlamentarismen, just emedan jag är medlem af ett parlament, just därför att jag på alltför nära håll sett hela komedien».

Han insåg också snart, att i riksdagen var icke hans plats. Ute i agitationen, där kunde han verka, handla och upplysa de efter bildning och kunskap trängtande massorna.

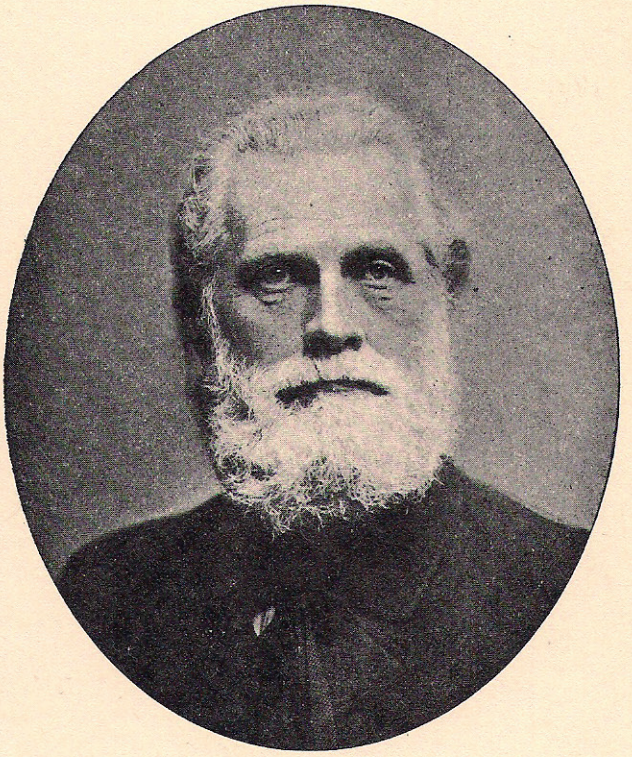

Den preussiska socialdemokratien blef honom en alltför matt socialism och han närmade sig allt mer och mer den kommunistiska anarkismen, för hvilken bl. a. Krapotkin gjort sig till en så varm och beundrad talman.

Nieuwenhuis' främsta arbete är en populär-vetenskaplig socialismens historia, som utkommit i tre band under titeln: »De geschiedenis van het socialisme.»

Domela Nieuwenhuis är nu en gammal man; han är nämligen född år 1846 i Amsterdam. Hur han ser ut, det veta ju *Brands* läsare mer än väl, då hans bild, som var införd i julnumret, åter framträder här (efter hans sista, förträfffiga och vackra porträtt, som då ty värr kom oss för sent tillhanda). Vi ha åter bifogat det till denna vår korta biografiska skizz, enär vi våga antaga, att många nya läsare af *Brand* komma till nu vid nyåret och de vilja för visso också se den nutida Internationalens grundare, Ferdinand Domela Nieuwenhuis, — och julnumret är, såsom sig bör, slutsåldt.

Gnistor.

En krigskorrespondent till ett af storborgarebladen skref för kort tid sedan bl. a., att »hvar och en, som deltager i ett krig, blir fredsvän.» Därmed trodde sig korrespondenten ha sagt någonting särdeles klyftigt. Han menar naturligtvis, att krigets grymheter äro så fasansfulla, att den, som ser dem på nära håll, måste fatta hat till allt hvad krig heter. Men han har äfven sagt något annat, sig själf ovetande; han har sagt, att så till den grad trögtänkta, så till den grad ohyggligt dumma äro människorna, att man, för att få dem att förstå krigets ohygglighet och fredens lugna lycka, måste sätta i gång ett krig och slå ihjäl samt lemlästa ett par hundratusen fredliga familjeförsörjare. En sådan kolossal, en så enorm argumentation är alltså nödvändig för att få ett par tusental tämligen passiva fredsifrare bland de öfverlefvande!

Han har kanske rätt. Och det är väl af samma skäl, det är så svårt att få dem, som äro mätta, att förstå och omfatta socialismens idéer. Ty sådana äro människorna. Om de själfva ha det någorlunda drägligt, anse de allt vara bra som det är. För att få dem till anhängare af socialismen är vanligast nödvändigt, att de först få lära känna alla den utsugne proletärens kval och bekymmer.

Men — icke alla, som deltaga i ett krig, bli fredsvänner. Ty krig förråar. Och många af de tappra människoslaktardrängarna blifva tvärtom mera krigiska. Och liksom icke alla bli fredsvänner, som upplefvat krigets fasor, likaså bli icke alla, som, kanske dagligen, känna hungerns kval och fattigdomens förbannelse, socialister. Ty äfven här är det kriget, som förråar. Kriget, striden om brödbiten, »kampen för tillvaron», den blodigaste af all strid. Ofta är det den, som gör oss blinda, som förråar oss,

försimplar vårt känslolif och gör oss okänsliga för våra medmänniskors fattigdom, okunnighet och lidanden.

*

»Alla politiska småsjälars konst består i att förtiga och bemantla hvad som är.» Detta citat efter Ferdinand Lassalle anför »Socialdemokraten» mot de finnar, som ej hålla på den finska kraf-politiken, utan äro efterlåtna mot tsardömet. Men de, hvilka ock borde pränta in dessa ord i sitt minne, äro de ledande m. fl. inom det s. k. socialdemokratiska ungdomsförbundet och särskildt de många ute i landet, som mycket riktigt mena, att vårt ungdomsförbunds ställning är den renaste, bästa och klaraste, men som af fruktan för kritik utifrån vilja bilda sprängklubbar för att, skyddade bakom dessa, sedan arbeta för de åsikter, vårt förbund förfäktar.

Ned med oärligheten! Fram med eder hjärtans mening i allt och gynna ej halfheten och fegheten! Förgäten aldrig, att »alla politiska småsjälars konst består i att förtiga och bemantla hvad som är».

*

I Sveriges riksdag ser man endast kungakrypare och rojalistisk ynklighet. Det är ett land af hjältar! Ett sannt ord har den bernadottska dynastien icke på mången god dag fått höra. Hur annorlunda förhållandet är t. ex. i Österrike, att där finnas de som drista sjunga ut, visade den ultrakonservativa grefve Sternberg och socialdemokraten Pernerstorfer på ett af parlamentets sammanträden för kort tid sedan. Den förre angrep med indignation de intriger och de skandaler, som utspelas vid Frans Josefs hof, och kejsaren själf skonades icke, utan betonades om den åldrige monarken — obs! det är den ständiga frasen härhemma — just det, att han är gammal, en gubbe, och »*det moraliska förfallets sjukliga företeelser äro just oftast förekommande i gubbåldern*», yttrade grefve Sternberg. Och i sitt angrepp mot tronen biträddes han, den konservative, af den vakne och eldige socialdemokraten, som likaledes trakterade härskarfamiljen med en del bäska sanningar. Men, så har man också kommit så långt i Ungarn-Österrike att — tronen vacklar.

»Har du någonsin sett en ande?»
»Nej, inte jag, men min mormor.»
»Precis så har det också gått mej: Jag har ingen sett, men min mormor stupade alltid öfver dem, och i tillit till våra mormödrars ärlighet tro vi på tillvaron af andar».

Max Stirner.

KRIG.

I.

Det var krig för vår gud, för den heliges lära,
För rätten att tolka hans ord;
Det var krig för vår gud och för konungens ära,
Och blod skulle skölja vår jord.
Ty när kungen, den dyrkade kungen så vill
Då måste ju folket med vapnen slå till.

Det ringer, det ringer i kyrkan
Med dofva och manande slag,
Nu ägnar man guden sin dyrkan
På krigets och slaktningens dag.
Och klockornas dofva toner
De stiga mot rymdens zoner
Med människors kvidan och gråt.

Och mänskorna bedja och sjunga
Vid orgelns söfvande låt.
De bedja: »O, hjälp dessa unga!
O, herre, sträck du din signande hand
Till alla, som dö för vårt fädernesland.»

Och prästen där framme, han talar
Till folket från altarets rund
Om hemlandets stigar och dalar,
Som sköljas i slaktningens stund.
Han lofvar, att gud skall beskydda
Dem alla i slott och i hydda;
Han lofvar dem himmelens frid,
Om blott de försvara nationen
Och offra sitt lif i en strid
För den heliga blodsreligionen.

Och bönerna stiga och stiga
Mot guden i drömmarnes land:
»O, herre, hjälp oss att kriga
Och krossa vårt fiendeland!
O, herre, o, hör våra böner
Och hjälp våra stridande söner.
Som slåss för sitt fädernesland!»

II.

Där i landsvägens damm under brännande sol
Tåga skarorna framåt till slakten;
Det dånar mot mark och det hvirflar i skyn
Där arméen rycker fram genom trakten.
Och sången den brusar i dånande kör,
Den klingar mot himlen, den ekar och dör.

Hör du, nu krigsguden talar
Sitt eldspråk till staternas folk.
Då måste kanonerna dundra
Och våld blifva sanningens tolk.
Och människor hetsas till döden
Och väpnas med hätskhetens dolk.

Nu blixtra och flamma kanonernas gap
Och dånet kring nejderna rullar,
Och krutröken hvirflar och lägger sig tät
Kring ängar och skogiga kullar.
Som en jättevulkan, som har öppnat sitt svalg,
Röt kanonen sitt eldspråk i dagens batalj.

Ser du, hur krigsguden höjer
Mot himlen sin blodiga hand,
Och ser du, hur lågorna flamma
I vrede mot himmelens rand.
Och ser du, hur gnistorna spruta
Från städer och byar i brand,
Där allt skall förödas till aska,
Till rök och till svartnande kol:
Det fliten och snillet uppbyggde
Skall tändas till sprakande bål;
Och rödt skola lågorna lysa
Och glöda mot rymdens kupol.

Kanonerna slunga sitt mördande skrot
Och gevären, de smattra och smälla.
Och krigarne stupa led invid led
Likt säden, som liarne fälla.
Kring ängarna forsar en rykande flod
Af stupade människors lifsvarma blod.

Hör du i fjärran braket
Af dundrande åskors knall?
Det är det rullande ekot
Från krigande staters fall . . .

Och sedan bataljen har rasat
Och skymningen lägger sig tung,
Då skola tusen förbanna
Sitt fädernesland och sin kung.

III.

Slut var den blodiga slakten
Där människor dödats som djur,
Och allt kring den bördiga trakten
Bar märken af krigets kultur:
Förtrampad låg odlarens gröda
Och sköflad af krigarnes tåg;
Hvad seklerna uppbyggt med möda
Låg krossadt af drabbningens våg.

Och nu — nu går sorg genom landet
Till tusenden fattiga hus,
Där hemmen ha krossats af nöden
Till intet, till aska och grus.

Och mången moder nu gråter
Den bittra saknadens tår,
När sonen, som tvingats till kriget,
På slagfältet bäddats på bår.
Och ungmöns hjärta det brister
Då sorgbudet hemlandet når:
Att vännen, som drifvits till kriget,
I striden fått dödande sår.

Af hären, som drog bort ur landet,
Föll hälften för mördande skott.
Af dem, som nu kommit tillbaka,
Ack, hälften bär krymplingens lott.

Och därför nu tusen förbanna
Sin kung och sitt fädernesland,
Som drifvit dem alla till kriget
Att mörda i främmande land.

Leon Larson.

Strejkoffren i Norrköping.

Upprorsmakaren Johansson,

sådan han såg ut, då han befann sig på höjden af sin hälsas och krafts dagar, innan han anfäktats af upprorsdjäfvulen och innan han kommit i kontakt med stadsfiskal Lindéns inkvisitoriska regemente. Kan det sägas, att hans här återgifna bild talar om otyglad upprorslusta eller dylikt, så bör dock anmärkas, att han *nu* är endast en skugga af sitt forna jag. Måhända kan då enhvar bilda sig en något så när föreställning om, hur förfärlig mannen nu, vid 59 års ålder, måtte vara.

Fredrik Emil Johansson är född 1845 i Östra Ryds församling i Östergötland.

— — —

Tyvärr äro vi icke i tillfälle att äfven visa den frimodige *M. A. Skogs* drag. Trots att han varit sjöman — och de bruka ju ofta besöka fotograferna — så kan intet porträtt af honom uppletas i hans samling. Han hade just varit betänkt på att låta fotografera sig tillsammans med sin fästmö, men så kom häktningen emellan.

Skog, som endast är 24 år gammal — till yrket murare — uppträdde med största frimodighet inför rätta. Då domaren utfrågade honom om »hans föregående», berättade han bl. a. att han varit till sjös. »Var det på långtur», sporde domaren. »Ja», svarade Skog trankilt, »vi gick till Sydafrika och Brasilien, om det ska' kallas för långtur». Och då den frågvise, med anledning af att Skog »erkänt» att han hört, att det skulle bli demonstration, sporde: *Hvar?*, svarade den häktade, efter en stunds betänkande: »På Mosebacke», hvarvid åhörarna brusto i gapskratt.

Då han fick en skrapa för att han varit med bland »de upproriska», genmälte Skog på sin lugna skånska dialekt: — »Jag trodde, att jag som svensk medborgare hade lika stor rättighet att gå på gatan som en tysk spårvagn».

Men mest karaktäristiskt för Skog är, att då domen: två års straffarbete var fäld, och han och Johansson fördes tillbaka till sina celler och den gamle grät så bittert, då tröstade han sin olyckskamrat med de manliga orden: »Jag tycker, det är synd om dej, gubbstackare, och om jag kunde ta dina två år med, skulle jag göra't».

En sådan *man* är det, som detta djäfvulska samhälle vill beröfva friheten under två år, därför att han icke skyndade undan hastigt nog i demonstrationen mot strejkbrytarynglet i Norrköping.

— — —

Det fanns vissa personer, som »man» ville komma åt. T. ex. den tystlåtne men verksamme korrespondenten till »Folkbladet», H. E. Wester, eller den oppositionelle Herman Karlsson, hvilka rättvisan omöjligt kunde träffa; eller den energiske

hamnarbetaren C. Å. Svensson,

som »man» däremot lyckades upptäcka bland »upprorsmakarne». Han fick under 14 dagar göra bekantskap med Norrköpings snuskiga fånganstalt. Men som hans brott af rådhusrätten endast värderades till 200 kronors böter, så slapp han ut ur häktet.

Albert Svensson är Norrköpingsbarn. Född den 28 juni 1863 har han genomgått vanlig folkskola, men blef redan vid 12 års ålder satt i korgmakarelära, där han stannade i sju år. Sedan 1882 är han hamnarbetare, och har varit den starka fackföreningens sekreterare och är sedan flera år dess ordförande. Är tillika medlem af partistyrelsen och har såsom sådan (liksom alla de andra) visat sig tämligen tam, men — nu är det hans plikt att rycka upp sig.

Historien om den stygga lilla gossen, som aldrig råkade illa ut.

Af
Mark Twain.
(Öfvers.)

Det var en gång en stygg liten gosse, som hette Jim; — jag ber er lägga märke till att i söndagsskolböckerna bruka stygga små gossar nästan alltid heta Jakob. Det är högst besynnerligt men ej dess mindre sannt, att den här hette helt enkelt Jim.

Inte heller hade han någon sjuk mor, — en sjuk mor, som var from och hade lungsot och som önskade att få komma ner i grafven och få lugn, om hon inte hade hyst en sådan stor kärlek för sin son och känt en sådan ängslan, att världen skulle bli hård och kall emot honom, då hon var borta. De flesta stygga gossar i söndagsskolböckerna heta Jakob och ha sjuka mammor, som lära dem att läsa: »Ack, herre gud, låt mej sofva i ro och vakna med hälsan», samt sjunga dem till sömns med mildt klagande röst och sedan kyssa dem till godnatt och falla ned på knä vid sängen och gråta.

Men det var helt annat med den här gossen. Han hette Jim, och det var ingenting i vägen med hans mamma, — ingen lungsot eller något sådant. Hon var tvärtom stark och duktig och alls inte from. Dessutom var hon inte ett tecken till ängslig beträffande Jim. Hon sade, att om han bröt nacken af sig, så skulle det inte vara stor förlust. Hon klädde honom till sömns, och aldrig kysste hon honom till godnatt. Tvärtom örfilade hon upp honom, då hon skulle gå ut och han fick bli ensam hemma.

En gång stal denna stygga lilla gosse nyckeln till skafferiet och smög dit in och tog sig lite sylt och fyllde sedan burken med tjära, för att modern inte skulle märka någonting. Och likväl öfverfölls han inte af nå-

gon känsla af förskräckelse, och han hörde ingen hviskande röst, som förebrådde honom: »Tycker du, att det är rätt att vara olydig mot mamma? Är det inte syndigt att göra så? Hvart komma stygga små gossar, som gluffa i sej sina snälla, rara mammors sylt?» och han föll inte alls på knä, med löfte att aldrig vara elak mer, och steg inte upp igen »med lätt och lyckligt hjärta» och han gick inte heller och talade om alltsammans för sin mamma, för att få förlåtelse och lyckliggöras med tårar af stolthet och tacksamhet i hennes ögon. Nej, detta är förhållandet med alla andra stygga gossar i böckerna, men annorlunda gick det med Jim, förunderligt nog. Han åt upp sylten och sa' på sitt syndiga ligaspråk, att det smakade »bussigt»; och han stoppade dit tjäran och sa', att den också skulle smaka »bussigt», och skrattade och tänkte, att »gumman skulle allt börja fnysa». när hon satte i sej det. Och när så verkligen skedde, nekade han bestämdt, att han visste något om saken. Hon piskade upp honom ordentligt — och han bestod själf musiken.

Allt, som rörde den gossen var besynnerligt; det gick honom på ett alldeles motsatt sätt än det går de stygga gossarna Jakob i söndagsskolberättelserna.

En gång klef han upp i grannens äppelträd för att stjäla äpplen; grenen gick dock inte af, och han föll inte ner och bröt armen, och inte heller blef han söndersliten af grannens hund, för att sedan ligga till sängs i flera veckor och ångra sig och bli snäll. Åh nej, han stal så mycke äpplen, han kunde stoppa på sig, och kom oskadd ner igen. För hunden klarade han sig med en tegelsten, som han vrok honom i planeten.

Det var högst besynnerligt, men aldrig händer något liknande i de ordentliga små söndagsböckerna med sina bilder, som framställa herrar i frack med smala skört, klockformiga hattar och byxor, som äro alldeles för korta, samt kvinnfolk med höghalsade klädningslif och inga turnyrer . . .

En gång stal han lärarens pennknif. När han var rädd för att bli upptäckt och få stryk, smög han knifven i Georg Wilsons mössa, — fattiga änkan Wilsons son, stadens sediga, snälla lilla gosse, som alltid var lydig, aldrig sa' ett osannt ord, som tyckte om sina läxor och var förtjust i söndagsskolan. Och när knifven föll ur mössan och den olyckliga Georg rodnade som om han varit medveten om saken, och den bedröfvade läraren bannade honom för snatteriet och just var i begrepp att låta rottingen dansa på Georgs darrande axlar, så uppenbarade sig visst inte någon hygglig hvitlockig fredsdomare, i imponerande gestalt, helt plötsligt ibland dem, sägande: »Skona denna ädla gosse, — där står den fega skurken! Jag gick just förbi och såg att det var han, som begick snatteriet» . . . Det hände inte och inte hände det, att Jim sedan fick stut eller att den vördnadsvärde domaren höll en predikan för den rörda klassen och tog Georg i handen och sade, att en sådan gosse förtjänade bli ärad, och att därför skulle han, Georg, få komma och bo hos honom och sopa kontoret och elda och springa ärenden och hugga ved och hjälpa frun i hushållet och ha hela återstående tiden att leka på och få en och femti i månaden och vara lycklig. Nej; *så* skulle det ha gått till i böckerna, men det gick inte så med Jim. Ingen fjäskig gammal räf till domare kom in och jobbade, utan modellgossen Georg fick sin varma mat, och det tyckte Jim inte var mer än rätt, för han hatade, förstås, sediga gossar. Han kunde inte med »sådana där mjölkgrisar», sa' han. Sådant var den stygga, vanartiga gossens plumpa språk.

Men det allra besynnerligaste, som hände Jim, var den gången, då han tog sig för att fara ut och ro på en söndag — utan att drunkna; och den andra gången när han drefs ut i stormen, då han fiskade på en söndag, utan att bli träffad af blixten. Ja, läs igenom söndagsskolböckerna, allesamman, från nu till nästa jul, och ni skall aldrig träffa på något liknande, aldrig. Ack nej! Ni skall tvärtom finna, att alla stygga gossar, som taga sig för att fara ut och ro på en söndag, gifvetvis drunkna, och att alla stygga gossar, som drifvas ut i storm, när de fiska på söndagen, ofelbarligen träffas af blixten. Båtar, med stygga gossar i, stjälpa alltid om söndagen, och det är alltid storm, då elaka gossar sitta och fiska på en söndag. Hur den här Jim undgick det ödet, är för mig ett underverk.

Ja, Jim hade ett förhäxadt lif; så måste förhållandet ha varit. Ingenting kunde skada honom. Han t. ex. gaf elefanten i menageriet en tobaksbuss, utan att elefanten med snabeln nöp af honom hufvudknoppen. Han, Jim, snokade omkring skänken efter pepparmyntlikör, men han tog aldrig miste och drack skedvatten i stället. Han stal sin fars bössa och gick på jakt på själfva sabbaten, men sköt inte af sig tre, fyra fingrar. Han dunka' till sin syster midt på tinningen en gång, då han var ilsken; men följden blef inte, att hon fick ligga till sängs och ha tråkigt hela den vackra sommaren och slutligen dö med förlåtelsens ljufva ord på sina läppar och på så sätt fördubbla ångesten i hans krossade hjärta. Nej, hon smälde igen och blef aldrig det minsta sjuk.

Till sist rymde Jim och gick till sjös, men han kom ingalunda tillbaka för att finna sig själf olycklig och ensam i världen, sina älskade anhöriga sofvande på den fridfulla kyrkogården och sin barndoms vinrank-omskuggade hem sköfladt och försvunnet. Ack nej; han kom hem drucken som en spelman, och det första, som hände honom, var, att han kom i finkan.

Och Jim växte upp och gifte sig och fick stor familj och blef rik genom allt slags bedrägeri och skurkaktighet. Och nu är han den mest helvetiskt elakartade skälm i sin födelsestad och är allmänt högaktad samt — riksdagsman.

Man ser alltså, att det aldrig funnits en stygg Jakob i söndagsskolböckerna, som haft en sådan tur som den här syndaren Jim med sitt förhäxade lif.

En missionär sökte en gång öfvertyga en indianstam om den kristna religionens företräden. Han berättade bland annat för rödskinnen, huru synden kommit i världen genom Adams äppleätande och huru den åter besegrats af Kristus.

»Hvad du nu berättat oss», inföll därefter en höfding, »är mycket vackert. Det är icke bra att äta äpplen; det är bättre att göra äppelvin af dem. Vi äro dig mycket tacksamma därför, att du rest så långt för att berätta oss historier, som din mormor berättat för dig.»

Därpå berättade höfdingen en legend om sädens ursprung, hvilken emellertid så misshagade missionären, att denne utbrast i förargad ton: »Hvad jag berättat er, det är den allra högsta sanning; edra historier är ingenting annat än dumma fabler!»

»Min broder!» genmälde höfdingen, »det tyckes mig, som vore din uppfostran betänkligt försummad, ty du känner ju icke ens höflighetens första regler. Vi ha trott alla dina historier; hvarför tviflar du nu på våra?»

Svenska akademien.

En institution, som skulle ha till uppgift att studera och vårda vårt språk samt att stå hjälpande, stödjande vid uppbyggandet af en värdig skönlitteratur på detta vackra, klingande språks grund. Det var Gustaf III, som efter franskt mönster stiftade denna akademi, den 20 mars 1786.

Man har sagt, att Gustaf i sin person förenat både teaterkungen och den verkliga kungen, men det göra de väl alla! Han var blott mera estetiskt anlagd än de flesta af sina kolleger af guds nåde, och det teatraliska tilltalade honom särskildt. Svenska akademien blef ett led i hans lefvande teaterföreställningar; och än i dag, hvarje 20 december, ha landets kära monark och kära folk (de som haft tillfälle att skaffa sig biljetter till Stora Börssalen) en lustig afton vid den Svenska akademiens årskomedi.

Bördsidiotien har ständigt spelat en mäktig roll inom den vittra areopagen. Men äfven mänskoslaktardrängarne ha, om de blott kunnat rimma halfva med kalfva och akademi med:

brist på geni, lätt klifvit upp på en af de aderton stolarna. Akademien har nämligen ej kunnat underlåta att lägga märke till deras poetiska snille och smak — i lysande uniformer.

Tegnér gjorde på sin tid uppmärksam på akademiens kärlek till »stora herrar och hofdekorationer». Dock har i detta hänseende en ändring och bättring inträdt. Fast akademiens rykte blir alltjämt det sämsta.

De utanförstående författarna och diktarna knyta nu hotfullt sina mjölkhänder emot grefve C. D. af Wirsén, hvilken i Oskar II:s opoetiska tid är institutionens entreprenör.

Vid nästan alla inval har akademien i alla tider häcklats. Så ock ännu. De, som vilja så gärna som de lefva in i den af dem så högeligen föraktade församlingen, samt deras vänner och uttrumpetare, är det som bråka och klandra, häckla och skria — ända tills deras tur kommer. Jag är för min del förvissad, att 80-talets affällingar, som nu gny så otäckt, komma in allesamman om de få lefva. Bryggan är slagen, första steget taget i och med den neutrale skalden Karlfeldts inval efter den historiska tråkigheten Odhner.

Erik Axel Karlfeldt introducerades bland de mera guldsmidda än vittra aderton den 20 sistlidne december. Han är född 1864 i Folkärna socken i Dalarne. Har tagit filosofie licentiaten och är amanuens vid det s. k. kungl. biblioteket.

Det är icke tio år sedan Karlfeldt debuterade. »Fridolins visor» och »Dalmålningar på rim» vunno genast största bifall. Det är något bondskt — ett nationellt drag heter det visst? — vid Karlfeldts diktning, och sådant slår an i vår bakåtsträfvande tid. Det vore dock högeligen orättvist att förneka, det många af hans dikter höja sig till den finaste poesi. Hans målningar och visor äro alltid enkla och oskrymtade, — icke uppblåsta såsom fosterlands- och hjältedyrkande poeters pompösa rimmerier; — om de förtjäna utmärkelsen: en plats i Akademien, är en annan fråga. Nu är Karlfeldt emellertid där, och hans mission blir väl närmast att slå ett slag för »de unga», som Wirsén hållit borta från tredje Gustafs af alla aspiranter så förkättrade stiftelse.

Felfinnaren — feltagaren.

Reflektioner med anledning af Strindbergs kvinnohat.

Det kan tyckas förmätet att vilja rätta en sådan person som Strindberg. Men när man läser t. ex. hans »Götiska Rummen» är det omöjligt att återhålla sin opposition. Strindberg har kommit i den ställning numera, att han antingen dyrkas eller lämnas oantastad. Inte ens fruntimmerstidningen motsäger honom, utan undviker att bedöma honom för att sedan aflägsna sig med någon allmän fras om hans imposanta företeelse. Och Strindberg *är* beundransvärd. Att kunna skrifva alla slags böcker utom tråkiga, det är storartadt. Goda och dåliga, någon gång lugna, men oftare ursinniga, någon gång med rättfärdiga kraf, men oftare orättvisa, hålla de dock alltid intresset spändt. T. o. m. i »Götiska Rummen», som dock med sitt gubbaktiga omtuggande och sin ängsliga ockultism ibland är långt ifrån »rolig», hållas dock intresset, oviljan och motsägelselusten så starkt vid lif, att man ogärna lägger den ifrån sig förrän den är utläst.

AXEL KARLFELDT.
(Se art. Svenska akademien.)

Eftersom det skall vara så nedsättande att vara kvinna, eller vara lik kvinnorna, smärtar det mig naturligtvis att behöfva påstå: att Strindberg är ovanligt fruntimmersaktig. Hans bristande grundlighet, hans illogik, hans förhastade och generella omdömen, hans rent olofliga subjektivitet och framför allt hans ringa sanningskärlek, det är drag, som återfinnas hos den typ af kvinna, han och hans meningsfränder uppkonstruerat. Bevisen för mitt påstående skola, hoppas jag, framgå rätt klart af det följande.

Det första, man i »Götiska Rummen» — åtminstone om man är kvinna — stöter sig på, är förf:s upplysning om den enda million arbetsföra män, som ha att försörja alla de andra, synnerligast då de $2^1/_2$ millionerna barn och »hustrur utan yrke», som dessutom finnas i riket. Hans gamla beskyllning mot kvinnan var hennes lättja; nu är han så mycket höfligare, att den blifvit industriell improduktivitet. Ty alla dessa hustrur »utan yrke», således väl först och främst bond- och torparhustrurna, vidare en stor del af arbetarklassens gifta kvinnor samt slutligen medelklassens hustrur äro »improduktiva» och tynga på mannen.

Har måntro Strindberg någonsin varit på det äkta bondlandet? Hvar gör han då af sina ögon? Den, som har sett en bondgård, vet också, hvem som där måste »idas» mest. Kvinnorna stiga först upp, lägga sig sist, ta sig aldrig »stunner» att hvila dagel (sofva middag), hvilket karlarna däremot alltid göra, t. o. m. i onditerna. Om vintern slutar drängarnas arbetsdag på de flesta ställen kl. 4; men ingen skall tro att pigan eller moran därefter också ha tiden för sig själfva. Jag har kommit i stugorna och sett kararna »midt på blanka förmiddagen» sitta och läsa tidningen; men jag tror aldrig jag kommer att få se en bond-»käring» göra det. Detta kan ju de, som vilja, ta som ett bevis på att kvinnorna motsätta sig bildning och utveckling, och jag tar det inte heller som ett odeladt godt, men jag, som känner deras bevekelsegrunder och vet, att de anse det som synd att ta en enda minut från sina hundra trängande göromål blott för att skaffa sig själfva ett nöje, — jag dömer dem inte. Ett annat bevis för att de, långt ifrån att vara lata, äro snikna om tiden, är det förhållandet, att de, då de ligga i barnsäng (en belägenhet som Strindberg tycks afundas kvinnan) taga sig till med något handarbete, så snart de kunna få sitta lite uppe. En bondhustru, som jag känner, har en längre tid legat förlamad i nedre delen af kroppen, men bland annat arbete hon utfördt är, att hon t. o. m. spunnit garn. Ett af barnen trampade rocken och hon låg i sängen och beredde tråden. En del kvinnor hålla äfven fast vid den gamla seden att, då de gå ut i något ärende, ha en stickstrumpa att arbeta på under vägen. Att med sådana exempel för ögonen få höra en okunnig stadsbo vårdslöst utslunga den beskyllningen, att »käringarna inte iss», är verkligen retsamt. Den lilla procent af kvinnor, som inte idas eller ha det så ställdt att de kunna öfverlämna hushållsarbetet åt andra kvinnor — den enda omständighet Strindberg någonsin kunnat få ögonen på, då fråga är om kvinnans arbete i hemmet, — är dock i jämförelse med alla de, som både vilja och måste idas, så liten, att det inte är ärligt att bygga hela sin bevisföring därpå.

Jag förmodar, att det första bland allt produktivt arbete är arbetet i jorden; och däri deltaga kvinnorna, och det ha de alltid gjort. De plocka sten på åkern, hacka torfvor, breda

dynga, harfva, vältra, räfsa hö, ta upp efter mejen, kasta i ladan, kort sagdt, de göra allt hvartill deras styrka är tillräcklig, och mer än nog för att kunna enligt Tolstoys sats känna sig som nyttiga människor. Och att männen göra det tyngre arbetet, det hvartill blott *deras* styrka är tillräcklig, är väl alldeles i sin ordning och en sak, som inte mer än någon annan kan göra anspråk på beundran och tack. Och dock draga männen ständigt fram med det påståendet, att jorden är *deras*, ty de ha ensamma brutit och odlat den, och detta göres till ett skäl för kvinnan att erkänna mannens öfverlägsenhet och herravälde. Hvarför skulle han *inte* arbetat enligt sin förmåga, då hon sträfvade efter sin? Och hvarför skulle hans ansträngningar erkännas mer än hennes?

Nästa produktiva arbete är, förmodar jag, boskapsskötseln. Ladugårdarna skötas med få undantag af kvinnfolken. Strindberg tror sig i vår stora äggimport ha fått fatt i ett präktigt bevis på »käringarnas» lättja; men jag tviflar på, att han bevisar så mycket med sina 20 millioner ägg. Jag tror, att man vid ett inträngande i frågan skulle få göra följande medgifvanden: dels att stadsbefolkningen ökats och landtbefolkningen minskats, hvilket för denna sak betyder, att proportionen mellan äggkonsumenter och äggproducenter var, om jag så får säga, bättre förr än nu, dels att i och med industrien tillkommit en stor äggkonsument. För öfrigt, om vår äggimport vore aldrig så hårresande, kan detta förhållande dock icke skyllas på bondkvinnorna. Genom den allmänna folkbristen är arbetet på landet mera kräfvande än någonsin, och om gummorna också ha tid att vårda en liten hönsflock på 8—10 st., så är det dem omöjligt att kunna hinna sköta en hönsgård på 50 höns och därutöfver. Det är inte lust, utan tid, som fattas dem för en vidlyftigare hönsskötsel. De ha alltid höns så vidt de få för sina män, men dessa äro ofta ovilliga gent emot fjäderfäna. För öfrigt ha »käringarna» alla skäl att hålla på sina höns, emedan de äro deras enda inkomstkälla. Äggen äro deras nålpängar. För dem tillhandla de sig kaffe och socker, garn och färgpåsar. Att inte Strindberg visste det!

Men om denna bondkvinnans insats i produktionen af råämnen redan är stor, är dock hennes arbete vid råvaruförädlingen ännu mer betydande. Ty jag förmodar, att det är ett produktivt arbete att sticka en strumpa för hand lika väl som att tillverka den fabriksmässigt. Samt att handspånad och handväfnad är produktion lika väl som maskinarbetet. Och som kvinnorna till det mesta spinna, väfva, sticka och sy de kläder, bondeklassen förbrukar, så är deras textila produktion af icke ringa vikt. Till kvinnans arbete i allmänhet kommer därtill, att det är hon, som på landet representerar konstskickligheten. Kvinnorna få ofta ersätta mannen i hans arbeten, som blott fordra styrka, och få »dra karjackan på»; men han kan icke lika lätt ersätta dem i deras arbeten, emedan dessa fordra öfning och händighet. Att baka, mälta, brygga, ysta, färga, väfva och spinna, sticka och sy äro saker som fordra långt mera kunskap, beräkning och vakenhet än i allmänhet kararnes sysslor. Förr var hvarje kar också lite yrkesman, snickrade och smidde till gårdens behof, ja t. o. m. sydde skor; men så är det ej längre. Det hindrar emellertid ej den lyckligt egenkära mannen att anse sig såsom familjens hufvud, oaktadt han bara är — den ena armen.

Mannen »bildar» familjen, men det är genom kvinnan den består. Kvinnans produktion är den för nationen oumbärligaste, därför att den är en produktion för dagen. Genom att bespara sin klass' män arbetet för de dagliga personliga behofven, gifva arbetsklassens kvinnor dem tid till det mer-arbete, de utföra åt kulturklassen, och utan hvilket denna stode i samma fördömelse som »den lägre»: att ständigt behöfva syssla med tillvarons grundläggande arbeten, och att i stället för de högre intressena ständigt behöfva återkomma till det primitiva lifvets fråga: Hvad skola vi äta och dricka och hvad skola vi kläda oss med? Samhällets understa grund, som synes minst och bär mest, är därför kvinnan.

(Forts.)

Brands kommissionärer

torde, om de önska ett större eller mindre antal exemplar än det de nu få, meddela detta helst före den 20 januari.

Expeditionen.

Från Klubbarna.

I Norrtelje

höll Ungdomsklubben söndagen den 4 dec. möte med föredrag af hr K. Börjesson från Stockholm. Klubben här är bildad af det socialdemokratiska sprängförbundets afdelning i Stockholm. Emellertid funno de till ett 40-tal uppgående medlemmarne, att det *socialistiska* ungdomsförbundets program var mera tilltalande än sprängförbundets och beslöt att i sina stadgar inrycka detta program.

Nämnda söndag beslöt klubben mot några få röster, som ville bordläggning, att fr. o. m. nyåret ansluta sig till *Socialistiska* ungdomsförbundet.

Kvällen förut höll hr B. tvänne föredrag å kommunens tvåårsfest. »Brand» har en liflig afsättning.

R—r.

Arlöfs

socialistiska ungdomsklubb har fört en skiftesrik tillvaro under de två år den existerat. Strax efter dess bildande sprang den upp till ett medlemsantal af öfver 200 och betraktades som en af landets starkaste klubbar. Så småningom sjönk dock medlemsantalet, beroende till en del därpå, att många af de bästa och mest energiska medlemmarna lämnade platsen, men hufvudsakligast i följd af den motagitation, som fördes från de äldres sida. Till sist visade det sig omöjligt att upprätthålla klubbens arbete, hvadan det beslutades på ett möte i sistlidne april månad att sammanträdena skulle inställas för sommaren.

Emellertid återupptogs arbetet den 23 oktober efter ett föredrag af redaktör Joh. Pihlman, som talade öfver ämnet »Ungdomsdåd» inför en publik af omkring 400 personer. Tillika medverkade Arbetaresångkören på platsen samt en musiksextett.

Den 13 nov. firade klubben sin två-åriga tillvaro med en offentlig agitationsfest. Åter var det redaktör Pihlman som med sitt föredrag »Socialisternas marsch», hvilket å annat ställe i denna tidning är refereradt, så lifligt förde agitationens talan. Dessutom förekom sång af sångkören, musik, deklamation och sagoberättelse, allt emottaget med intensivt bifall af publiken, som till trängsel fyllde lokalen.

Efteråt afhöll klubben ett enskildt samkväm, där dansen trådades till långt ut på småtimmarna.

Klubben räknar nu ett 70-tal medlemmar.

P. L—n.

Norr om polcirkeln.

En ny klubb har bildats, på initiativ af en bland grufarbetarne i Nautanen, som ligger ej långt ifrån Malmberget. Det är, skrifver en af medlemmarna till *Brand*, öfvertygelsen om, att det svarta gardet och dess läror måste på alla sätt motarbetas samt att den rena socialistiska idéen icke får skjutas bort eller skymmas undan af dagens kompromisspolitik, som kommit dessa kamrater att vakna och gifvit dem impulsen att bilda en socialistisk ungdomsklubb, som omedelbart anslöt sig till förbundet.

Vi hälsa den nya klubben välkommen!

Agitationen i Göteborg

drifves, trots allt motstånd, med stor energi. En ny klubb är bildad, så att nu finnas tränne klubbar här, och *Brand* efterfrågas så lifligt, att det är en glädje åt det. En god kamrat och en stor förmåga ha vi fått i fil. kandidaten Ljungdahl, som med sina väckande revolutionära föredrag gör vår rörelse en oskattbar tjänst. Att här lämna referat från något af hans föredrag skulle säkerligen alltför mycket upptaga tidningens lilla utrymme, liksom att här berätta om Hagaklubbens lyckade fest, då klubbens ettåriga tillvaro firades. Det är nog att nämna, det vi arbeta och arbeta med intresse.

—n.

I Örebro

har Ungdomsklubben på allra sista tiden åter ryckt upp sig och vid ett af dess sista möten ingingo 20 nya medlemmar. Det förtjänar att antecknas, att Arbetarekommunens ordförande, hvilken förut af alla krafter motarbetat oss, nu blifvit en mycket verksam medlem, och hans förmåga och energi kommer säkerligen att tillföra klubben en god hjälp.

—k —g.

Helsingborg.

De nybildade klubbarna »Fram» och »Frihet» hafva beslutat anslutning till socialistiska ungdomsförbundet fr. o. m. den

1 jan. 1905, med cirka 30 medlemmar hvardera.

Vi önska de nya klubbarna välkomna!

Moderklubben, Helsingborgs soc. ungdomsklubb afhöll ordinarie möte den 22 dec., hvarvid antogs följande resolution:

»Helsingborgs ungdomsklubb protesterar på det bestämdaste mot det polisgodtycke, som gjort sig gällande vid spårvägskonflikten i Norrköping, äfvensom mot de domar, hvilka med anledning af denna strid kommit till synes.

Under djupt beklagande af, att lagstiftningen prostituerats dithän, att dylika domslut, med stöd af svensk lag, kunnat fällas, vilja vi uttala den fasta förhoppningen, att arbetareklassen så mycket förr skall inse sin nesliga ställning och till hvarje pris upptaga kampen mot det kapitalistiska blodsugarföljet och deras handtlangare. Den gamla satsen: intet ondt som icke har något godt med sig, kan således äfven här finna tillämpning.»

Ref.

Tre fester.

Den af Lunds ungdomsklubb tillsatta agitationskommitten har under det gångna kvartalet utvecklat en liflig och ur agitatorisk synpunkt betydelsefull verksamhet. Den första af dessa fester gick af stapeln i oktober till förmån för våra kämpande klassbröder på landet, med föredrag af hr Thorsson jämte sång, musik och deklamation. Trots 25 öres entré var Folkets hus' festsal fullsatt. Och med intresse åhördes det detaljrika föredraget, hvari skildrades de upprörande förhållanden, hvarunder landtarbetarna lefva och lida.

Den andra festen hölls i november och blef, såsom menadt var, en verklig ungdomsfest. Till trängsel var den stora salen fylld af unga män och kvinnor. Det var rikhaltigt program och fritt inträde. Aftonens föredragshållare var red. Pihlman, som talade om »Socialisternas marsch». Med sin sprudlande humor och dräpande satir höll han församlingen vid bästa lynne.

I början af dec. stod den tredje festen, till förmån för en af Lunds arbetarekommun inom trikåbranschen upprättad produktionsförening, tillkommen i följd af en strejk hos en fabrikör i staden, hvarigenom några kvinnor gjorts brödlösa. Fru Elma Danielsson höll ett föredrag, hvari varmt och känsligt tolkades arbeterskans slafviska ställning. De 5- à 600 deltagarne, hvaraf de flesta voro kvinnor, mottogo såväl föredraget som programmets öfriga nummer med stormande bifall.

Frukterna af dessa agitationsfester, de största i tillslutning här i Lund, ha varit goda, i det att, förutom den ekonomiska vinsten, de tillfört klubben en afsevärd ökning i medlemsantalet samt ytterligare befästat klubbens gamla renommé som den främsta agitatoriska kraften här på platsen.

Karl Wilhelm.

I våra dagar är patriotismen en olycklig lämning, ett grymt spår af en tid som ligger långt bakom oss och som vi slutat att upplefva. Att den ännu finnes kvar, är helt och hållet beroende på slapphet; men också däraf att regeringarna och de härskande klasserna, kännande att deras välde, ja, till och med deras existens är beroende af den, anstränga sig att genom list och våld underhålla den i folkets sinnen. Nutidens patriotism liknar timmerställningarna som man användt vid uppförandet af ett tempel; nu äro de till hinders för inträdet däruti; men man tager icke bort dem, därför att de äro nyttiga för några få personer.

Leo Tolstoy.

SPRID BRAND!

Kommissionärer antagas på alla platser.

Enhvar socialist, som inser den gamla lunkens fördärf, bör anmäla sig som kommissionär.

Stor provision!

Prenumeration å hvarje postkontor i Sverige. Pris: 1,20 pr år, postarfvode oberäknadt.

Obs.! På ***sprängförbundets*** konferens i Stockholm yttrade, enligt »Soc.-D.», en deltagare om **Brand:**

»Han karaktäriserade och uppläste uttalanden i »Brand» som visade på en råhet och ointelligens, som måste stöta bort. Visade på socialistiska ungdomsförbundets programpunkter, som stredo mot socialdemokratiska partiets, samt på dess verksamhet, som ej gick ut på socialistisk skolning och kulturell bildning, utan blott på att med fraser slå blå dunster i arbetarnas ögon. Pekade på »Brands» angrepp på arbetarerörelsens ledande män, på intrigerna mot den parlamentariska aktionen för att få till stånd en till sina efterverkningar reaktionär generalstrejk.»

Lösnummer kosta blott 10 öre.

Agitera för Brand!

Brands expedition.

Adr. ***Axel Holmström,*** Fjällgatan 34, *Stockholm.*

Sveriges socialistiska ungdomsförbund.

Meddelanden:

1:o) ***Klubbstyrelserna*** uppmanas att regelbundet insända kvartalsrapporter till förbundssekreteraren ***Bror Johnsson, Stora Norrgatan 74, Landskrona.***

Alla bref rörande förbundsangelägenheter, torde äfven afsändas under ofvanstående adress.

Alla pänningförsändelser till förbundet torde sändas till förb. kassör ***J. Hansson, Södra Långgatan 17, Landskrona.***

Å kupongen bör skrifvas hvartill pänningarna äro afsedda.

2:o) ***Alla klubbar*** bedjas att omgående insända uppgift om sina mötestider samt korresponderande sekreterarens adress för upprättande af en minneslista, till Brands redaktion.

3:o) ***Obs.!*** Medlemskort med eller utan stadgar ombesörjas billigast genom Centralkommitten.

Undan för undan. En statskyrkopatenterad präst, som ville lära känna läsarna, utfrågade en bonde, som ibland brukade vara med om deras konventiklar, hur där gick till.

»Först — berättade bonden — läser han, predikanten, en bön och då faller di på knä, och så stiger di opp igen och sjunger en psalm, så en bön igen och sedan en ann psalm och så undan för undan, ända inpå sena natten.»

»Men då bli de väl slutligen sömniga?» inföll prästen.

»Ja visst bli di det. Men sedan om dagarna vid arbetet sofva di, undan för undan förstås.»

»Nå, hvad predikar han då egentligen om?»

»Mäst om hälvete. Och dit säjer han, att vi kommer hvarendesta själ, undan för undan.»

»Hvarenda en? Då måste det vara bra stora syndare i er församling?»

»Åh nej vars, det är di väl inte, — utom en förstås.»

»Hvem är det då?»

»Det är Per Anders, som inte tror på gud.»

»Förnekar han guds tillvaro? Hvem tror han då skapat världen?»

»Han säjer, att lite kommit till då och lite då, och så har det gått undan för undan».

Kongressen.

Enligt beslut af förbundets förra kongress kommer nästa kongress (den 5:te) att afhållas under påskdagarna 1905 å plats, som efter omröstning inom klubbarna framdeles kommer att bestämmas.

Klubbarna uppmanas därför att ***före den 1 februari*** *1905 insända för kongressen afsedda motioner till Centralkommittens korresponderande sekreterare, Bror Johnsson, adr. Stora Norrgatan 74, Landskrona.*

Landskrona i November 1904.

Centralkommitten.

UR EN AGITATORS LIF

Memoarer af AUGUST PALM.

Då man i Stockholm 1899 med stora festligheter firade August Palms 50-års dag, utgaf han själf en liten broschyr »Några minnen ur mitt lif» hvilken ådrog sig berättigad uppmärksamhet. Hans trefliga sätt att skildra sina upplefvelser, gjorde att man längtade efter mera i samma stil, och sedan dess har August Palm under sina många resor bestormats med frågor, om han ej ville skrifva en hel bok om sin händelserika lefnad. Nu har han beslutat sig för att sätta sig ned och skrifva sina »memoarer» som han gifvit titeln:

UR EN AGITATORS LIF.

Trettio år af en människas lif! Huru många minnen af alla slag dölja sig icke bakom en så lång lefnad. Men, trettio år af en agitators lif! Huru till alla delar olika gestaltar sig icke hans väg genom lifvet emot andra människors. Hans dag är en stridens dag. Hans lif är ett lif i strid, mot obestämda öden. Han segrar den ena dagen, han lider nederlag en annan, men aldrig får han släppa taget, hans valspråk förblir: **genom nederlag till seger,**

Efter ett kvartsekel af segerrik klasskamp ha den svenska industriens arbetare tillkämpat sig plats och erkännande såsom ett socialt och politiskt stånd af största betydelse för samhällets utveckling. Fackföreningsväsendet och socialdemokratien äro nu »lagligt» etablerade och med detta verkligt historiska resultat afslutas säkerligen första perioden i den svenska arbetarerörelsen.

Denna period har varit de ständiga småstridernas, den hängifna uppoffringens, den flammande entusiasmens och de oförskräckta pionjärernas tid. **Det har varit de stora agitatorernas tid.**

Främst bland dessa torde man utan orätt kunna ställa **August Palm.** Och detta icke blott på grund af hans intensiva och aldrig afbrutna arbete för idéerna under alla dessa år, utan äfven därför att han som personlighet är den mest typiske representanten för rörelsens kamptid. Hvilket dokumentvärde en framställning af en sådan mans lif och verksamhet skall äga för en riktig uppfattning af den socialdemokratiska arbetarerörelsen och samhällets natur i allmänhet kan hvar och en inse. Synnerligen om denna skildring härstammar från första hand som fallet är med det nu utkommande arbetet:

UR EN AGITATORS LIF.

I detta lämnar August Palm sina memoarer, berättade med den liflighet och humor, som i så hög grad utgör hans talarbegåfning och tagit åhörarne med »storm» öfver allt i Sveriges rike.

Läsaren får följa honom genom hela hans händelserika lif, från det ögonblick han sätter sig i vagnen och far från fädernehemmet, vara med om hans andliga lärotid i utlandet, hans utvisning för »politiskt brott» från Tyskland, hans kamp med myndigheterna i Danmark, hans lifliga deltagande i den danska arbetarerörelsen och minnena från vistelsen i detta land och så den långa, och ofta äfventyrliga »eröfringen» af Sverige. Man får vara med i både allvarliga och lustiga situationer och bli presenterad för ett helt galleri af vänner och motståndare. Borgmästare, länsmän och patroner, en hel rad af många ännu lefvande, af det bestående väderkvarnsriddare tecknas med oemotståndlig komik. Genombrottstidens otaliga svårigheter, umbäranden och trakasserier skildras här i sin spännande sannsaga af den, som kanske varit längst in i bränningarna.

Man kommer att förvånas öfver den kolossala energi som åstadkommit en sådan storm under vissa tider. Man förvånas öfver oförskräcktheten och modet, som präglat denna sega kamp för en idé och ett parti, hvilka rastlöst arbeta sig fram. Men man känner också detta medlidande med en man, som den ena dagen från talarestolen »under majhimmel blå» ger en våldsam kritik af samhället, för att någon tid senare få lämna sin maka och sina små barn och bakom fängelsets portar få plikta för att han sagt högt och öppet, hvad massor af människor känna och tänka. Då får man lätt en inblick i skuggsidorna af en agitators lif; och inser att hans strid icke blott är en strid emot det bestående samhällets orättvisor och den stora mängden af dess försvarare, utan äfven en kamp för att själf hålla fattigdomen och nöden på afstånd. Och sådana kraftiga skakningar har August Palm många gånger genomgått.

Men August Palm har förstått att skingra de mörka molnen och kvitta det sorgliga med det det glada. Och att högtider af skratt komma att beredas läsaren, därför borgar hans utomordentliga förmåga att gifva mångt och mycket, som annars förefaller tråkigt, en humoristisk anstrykning. Han har under sin stormiga lefnad sammanstött med så många roliga figurer från när och fjärran, hvilka på ett eller annat sätt åstadkommit muntra episoder i hans lif.

I ett som allt bjudes i detta arbete ett högintressant bidrag till Sveriges inre historia och socialismens genombrottsår i Sverige, hvarför ingen arbetare eller hvarje annan för tidens största fråga vaken person bör underlåta att läsa

UR EN AGITATORS LIF.

Den bok »Ögonblicksbilder från en tripp till Amerika», som August Palm för några år sedan skref, utgick i en för svenska förhållanden kolossal upplaga — nära 20,000 exemplar. Detta visar, att August Palm gärna läses och att han har en säkert lika stor förmåga att berätta och skildra, som att tala. Den nu föreliggande boken:

UR EN AGITATORS LIF

hvars första häfte redan är utkommet, utgifves i

femton häften à 25 öre

i elegant utstyrsel och tryckt på godt papper.

Boken kommer att förses med ett hundratal goda illustrationer, dels af framstående artister, dels efter fotografier m. m. Skulle häftenas antal öfverstiga femton, lämnas de öfriga gratis till alla subskribenter.

All subskription upphör den 1:a Februari och böra alla som vilja subskribera anmäla sig före denna tid.

2:a häftet utgifves den 5:e januari och de följande med 14 dagars mellanrum mellan hvarje.
Agenter antagas, å alla platser på goda villkor och torde tillskrifva förlaget.

Björck & Börjesson
Stockholm.

Vasa-Konditoriet
10 Nortullsgatan 10
Rekommenderas.

Dagligen färskt **Wienerbröd, Bakelser** och **Småbröd.**
Mottager beställningar af alla sorters **Efterrätter,** såsom **Suissar, Puddingar, Glacer.**
Servering af Kaffe, The och Choklad.
Högaktningsfullt
Allm. Tel. 57 46. ***J. Johanson.***

Till Brands kommissionärer!

Redovisning för alla nummer af Brand t. o. m. n:r 11 sändes under gamla adressen till *J. Gyllin,* Landskrona; från och med julnumret till Axel Holmström, adr. Fjällgatan 34, 1 tr., Stockholm.

SANCT ERIKS ÄKTA ENBÄRS-ÖL
REKOMMENDERAS.
STOCKHOLM. ALLM. TEL. 120 94.

Agitera för Brand!

Brands redaktion
adr. hr Hinke Bergegren, Vanadisvägen 15.
Stockholm.

Brands expedition
adr. hr Axel Holmström, Fjällgatan 34, 1 tr.
Stockholm.